

AANWINSTEN VAN DE NEDERLANDSE FLORA IN 1943

door

A. W. KLOOS JR.

Verscheidene nummers uit deze lijst zijn bewerkt door JANSEN en WACHTER, ingezonden door P. JANSEN te Amsterdam, door KERN en gebr. REICHGELT, ingezonden door J. KERN te Gorinchem, door HANS H. PRELL te Amsterdam en door Ir J. L. VAN SOEST te 's-Gravenhage.

1. *Lycopodium complanatum* L. var. *Zeileri* Rouy m. *furcatum* nov. monstr. Pedunculo bi-furcato, ramis monospicatis. Deze monstruositeit komt voor aan een exemplaar verzameld door v. HALL bij Zutfen (Herb. K.N.B.V.). De aarsteel is, iets minder dan 2 cm boven de voet, gaffelvormig vertakt in 2 takken van ruim 2 cm lengte, die elk één aar van 2 cm dragen. Eén daarvan is aan de top over \pm 2 mm lengte in tweeën gesplitst (m. *biceps* Milde).

2. *Polygonatum odoratum* Druce var. *longe edicellatum* v. Soest, nov. var. (door J. L. VAN SOEST). Pedicellis elongatis, corollam aequantibus. Type in herb. v. Soest no. 9807. Bloemstelen en bloemen elk tot 22 mm lang. Leg. VAN SOEST, 's-Gravenhage: Duin tussen Waalsdorp en Pompstation. 17 Mei 1936.

3. *Panicum hygrocharis* Steud. Syn. plant. glum. (1854) p. 72. Het eerste exemplaar van deze soort in Nederland werd op 25 Aug. 1938 door KERN, Pater LUDOVICUS, TH. REICHGELT en KLOOS te Tilburg bij een wol- en huidenfabriek gevonden, door REICHGELT in zijn tuin te Nijmegen overgebracht en sedert ieder jaar uit zaad gekweekt. Oorspronkelijk meenden wij met *P. dichotomiflorum* Michx. te doen te hebben, maar op den duur bevredigde deze determinatie toch niet en aangaande een exemplaar, in 1943 door KLOOS te Dordrecht gekweekt, schreef P. JANSEN: „Gelijkt zeer sterk op *P. hygrocharis* Steud., een soort, die tot dezelfde groep behoort als *P. dichotomiflorum*, en ook in Derendingen als woladventief is aangetroffen. (O.- en Z.-Afrika).” De originele diagnose luidt:

„*P. hygrocharis* Steud. Culmis basi horizontaliter repentibus adscendentibus, emersis 1—1½ pedalibus; foliis lanceolato-linearibus

acutis glabris margine subscabris (3—4" longis, 2" latis); ligula brevissima membranacea setoso-dissecta; vaginis subinflatis striatis glabris; paniculae parce ramosae radiis solitariis vel binis triquetris scabris breviter divisis; spiculis pedicellatis solitariis vel binis vix linearibus ovatis acutis; gluma inferiore orbiculata basi involuta obtusissima spicula 4-plo brevior, superiore elliptico lanceolata acuta 9-nervia; flore masculo bivalvi; hermaphroditi valvula exteriore laevissima glabra. *P. paludosum*. Hochst. Hrbr. un. it. nr. 1786. *P. aquaticum*. Rich. Tent. Fl. Abyss. II. 373. non Poir. Abyssin."

Bij O. STAFF in Flora of trop. Africa IX, 4 (1920) leidt de determinatietabel der Coloratae op p. 648—649 tot de soort door de eigenschappen:

„Spikelets 1—1½ lin. long; pedicels mostly 1—1½ lin. long.

Hygrophilous grasses with more or less acuminate spikelets 1½ lin. long which are pale green, rarely uniformly suffused with purple.

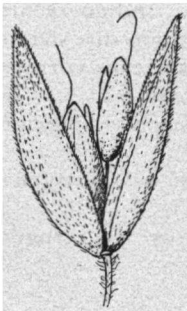
Annual; panicles 3—5 (rarely 6) in. long; penultimate divisions of the panicle forming loosely 3—2-spiculate racemes, contracted on their branchlets; lower floret ♂; ligules distinctly ciliate."

De beschrijving luidt dan l.c. p. 715:

„*P. hygrocharis*, Steud. Syn. Pl. Glum. I. 72. Annual, tufted, up to over 2 ft. high. Culms slender to somewhat stout, soft, erect or geniculately ascending, sometimes from a short decumbent base; few- to 6-noded, more or less fastigiately branched or almost simple, smooth, glabrous like the whole plant, the internodes more or less equalling the sheaths, except the uppermost which is at length long-exserted. Leaf-sheaths rather loose or slightly inflated, finely striate, very smooth; ligule a minutely ciliolate or obscure rim; blades linear from a slightly rounded or in robust specimens almost amplexicaul base, usually shortly tapering to a subacute slightly callous point, rarely long and finely attenuated upwards, 3—4 in. by 2½—4½ lin., occasionally up to 9 in. by 6 lin., flat, soft, when long more or less flaccid; pale to glaucous-green, quite smooth except along the finely scaberulous upper margins or somewhat rough on the back towards the tips, midrib almost as slender as the 3—5 primary lateral nerves, or the latter all but indistinct from the very close secondary nerves, or in large blades the midrib thickened downwards. Panicles erect or somewhat nodding, contracted or more or less open, moderately loose, 3—4 (rarely over 6) in. long, divided to the fourth degree, all the divisions finely filiform, subangular and upwards slightly scaberulous or almost quite smooth; primary axis slender, angular, lower and intermediate internodes of unequal length, some up to

over $1\frac{1}{2}$ in. long; primary branches solitary and scattered or irregularly approximate in pairs or occasionally in false whorls, the longest often almost as long as the panicle, divided from a few lines to over 1 in. above the base; secondary branches rather long (to over $1\frac{1}{2}$ in.), their divisions contracted with the penultimate divisions forming slender or short 3—2-spiculate racemes, the spikelets irregularly scattered or approximate; pedicels slightly widened upwards with truncate-clavellate tips, the lateral $\frac{1}{2}$ —2 lin. long. Spikelets oblong, acutely apiculate, up to $1\frac{1}{2}$ lin. long, pale greenish. Glumes very unequal; lower broadly ovate from a clasping base, shortly acute to obtuse or rounded, from less than a quarter to over a third the length of the spikelet, subhyaline to hyaline, with a very fine percurrent midnerve and with or without obscure and short sidenerves; upper membranous, obliquely lanceolate-acute in profile, as long as the spikelet, 9-nerved, nerves usually not prominent or only so upwards. Lower floret ♂ or barren; valve very similar and equal to the upper glume; valvule distinctly shorter than the valve, with narrow flaps throughout; anthers $\frac{3}{4}$ lin. long. Upper floret ♀, oblong, subacute, up to over 1 lin. long, polished; valve and valvule thinly crustaceous. — Aschers. in Schweinf. Beitr. Fl. Aethiop. 300; Durand & Schinz, Consp. Fl. Afr. v. 751. *P. aquaticum*, A. Rich. Tent. Fl. Abyss. II. 373; not of Poir. *P. albidulum*, Steud. Syn. Pl. Glum. I. 69; Durand & Schinz, l.c. 740. *P. subalbidum*, Hochst. ex Steud. l.c. 69; not of Kunth; Chiov. in Ann. Istit. Bot. Roma, VIII. 34, 305. *P. paludosum*, Hochst. ex Steud. l.c. 72.

Nile Land. Cordofan: in dried up morasses near Abu Gerad. KOTSCHY, 42! Eritrea: Dembelas; along the Mai Ciagarit, PAPPI, 6045! Beni Amer Carajai, PAPPI, 6201. Barca; Agordat, PAPPI, 2810. Abyssinia: in wet ditches near Ferras Mai, SCHIMPER, 1786!"

Holcus lanatus L.
biaristatus J. et W.

4. *Holcus lanatus* L. var. *biaristatus* nov. var. (door P. JANSEN en W. H. WACHTER). Het geslacht *Holcus* is gekenmerkt door 2-bloemige aartjes, waarvan de onderste bloem tweeslachtig is en ongenaald, doch de bovenste mannelijk en genaald. De heer H. PRELL vond in 1943 te Weesp een exemplaar, waarbij ook de kroonkafjes der onderste bloemen genaald waren. De naald is $1\frac{1}{2}$ —2 mm lang en zwak gebogen. In de literatuur is hierover niets te vinden. Wij beschouwen deze vorm dus als nieuw en noemen ze:

var. *biaristatus* nov. var. *Glumella florum* herm-

aphroditum dorso arista flexuosa glumas vel vix superante provisa.

Een analoog geval doet zich vrij algemeen voor bij *Arrhenatherum elatius*. Bij deze soort is de onderste bloem mannelijk en steeds genaald; de bovenste is tweeslachtig en in normale gevallen onge-naald. Bij deze soort is de var. *biaristata* Peterm. met genaalde bovenste bloem niet zeldzaam.

5. *Eragrostis poaeoides* P.B. (= *E. minor* Host) (door P. JANSEN en W. H. WACHTER). Deze variabele soort bloeit bijna steeds met donker purperrode aartjes. Te Nijmegen en Amsterdam zijn exemplaren gevonden, waarbij de roodkleuring geheel ontbreekt en de aartjes bleek (witachtig) zijn.

f. *pallida* nov. f. Spiculae pallide virides vel albae.

6. *Hordeum leporinum* Link f. *scabrum* nov. f. (door P. JANSEN en W. H. WACHTER). Deze ondersoort van *Hordeum murinum* L. treedt bij ons nog al eens op als adventief uit Zuid-Europa. Te Tilburg vonden wij als woladventief een vorm, die van de normale afwijkt, doordat de kroonkafjes der zijaartjes door korte haartjes ruw zijn, voornamelijk naar de top. Wij onderscheiden ze als:

f. *scabrum* nov. f. Glumae spicularum lateralium pilis brevibus praesertim apicem versus scabrae.

7. *Juncus bufonius* L. (door P. JANSEN en W. H. WACHTER). Van deze variabele soort zijn talrijke vormen beschreven, die meer of minder, maar nooit geheel op het Nederlandse materiaal passen. Bij de bewerking voor de Fl. Neerl. leek het ons het enig mogelijke, alles te scheiden in 2 groepen van vormen, die, als ze typisch zijn, zo sterk in groeiwijze verschillen, dat ze aan afzonderlijke soorten doen denken. Daarvoor zou zelfs veel te zeggen zijn, indien ze niet door talrijke tussenvormen waren verbonden. Ze kunnen dus slechts als eindpunten beschouwd worden in een veranderlijke reeks vormen. Wij noemen ze:

f. *arboreus* nov. f. Caulis erectus, 30—60 cm altus, parte inferiore ramis carente; inflorescentia distincte separata.

f. *basianthus* nov. f. Caulis minus altus, 5—25 cm, e basi fastigiato-ramosus; ramis ab ima basi flores gerentibus.

Beide vormen komen algemeen voor, de laatste op iets drogere standplaatsen dan de eerste.

8. *Juncus anceps* De Laharpe (door P. JANSEN en W. H. WACHTER). Van de in onze duinen algemene ondersoort *J. atrica-*

pillus Buchenau, komen naast de bekende *f. congestus* Lge en *sparsi florus* Lge nog de volgende vormen voor:

f. trianthelus nov. f.: major, inflorescentia trianthela. Zelden op de Noordzee-eilanden. (leg. J. en W.).

f. glomeratus nov. f.: inflorescentia robusta, ramis multis, crassis, rigidis; floribus glomeratis, 15—20 congestis. Tot nu toe slechts bekend van Schiermonnikoog en daar verzameld als *J. sylvaticus* door H. ALBARDA.

f. pseudo-Gerardi nov. f.: inflorescentia flaccida, ramis longis tenuibus, floribus solitariis vel binis. Deze sterk aan *Juncus Gerardi* herinnerende vorm is gevonden in de binnenduinen van Zandvoort en Bloemendaal. (leg. BONDAM).

9. *Juncus subnodulosus* Schrank (door P. JANSEN en W. H. WACHTER). De vormen dezer in het veengebied algemene soort, kunnen tot 2 groepen gebracht worden:

f. normalis nov. f.: inflorescentia densa, glomerulis parvis, paucifloris;

f. glomeratus nov. f.: inflorescentia laxa, magna; glomerulis majoribus, 10—15-floris.

De eerste vorm schijnt algemener te zijn dan de laatste.

10. *Juncus acutiflorus* Ehrh. (door P. JANSEN en W. H. WACHTER). Van deze in vochtige zand- en heidestreken algemene soort, onderscheiden wij nog de volgende vorm: *f. gracile* nov. f.: altus, flaccidus, paniculis maximis, nutantibus, ramis longis, glomerulis paucifloris. Dit is een vorm van natte schaduwrijke plaatsen, die op het oog sterk afwijkt van de normale vorm. Zeer fraai ontwikkeld o.a. te Loenen (Veluwe).

11. *Luzula campestris* D.C. ssp. *pallescens* (Wahlenb.) (door J. KERN, B. en TH. REICHGELT). Reeds jaren geleden vond een van ons op enkele plaatsen om Nijmegen deze voor ons land nieuwe *Luzula*. Dit jaar (1943) vonden wij ze in vrij talrijke exemplaren onder struikgewas in een oude leemgroeve bij Tegelen, waardoor wij aan de eerste vondst herinnerd werden en er toe kwamen, de plant wat nader te bestuderen. Ze moet niet verward worden met de ook bij ons voorkomende bleekbloemige vorm van *L. campestris* ssp. *multiflora* Cel. (*f. pallescens* Koch; *f. pallens* A. et G.; *Luzula pallescens* Hoppe, non Besser), die van typische *multiflora* alleen afwijkt door de bleke (tot witvliezige) bloemdekbladen. De oudste naam is te vinden bij WAHLENBERG. Flora lapponica (1812) 87 onder *Juncus*. Het is echter zeer moeilijk uit de daar gegeven beschrijving van *J.*

pallescens onze plant te herkennen; alleen de gegevens, dat de hoofdjes talrijker en de bloemen kleiner zijn dan bij *ƒ. campestris* wijzen er duidelijk op. In zijn Flora svecica I (1824) 218 heeft WAHLENBERG de plant als var. β *pallescens* tot *Luzula campestris* gebracht, met een nog onduidelijkere diagnose. In BESSER, En. pl. Volh., Pod. etc. (1822) 15, dat in ons land niet aanwezig schijnt te zijn, is het eerst de binaire naam *Luzula pallescens* gebruikt. FRIES heeft in Summa veget. Scand. I (1846) 20 nog eens de aandacht op de plant en op de verschillen met *L. multiflora* gevestigd, zonder echter duidelijker verschillpunten te noemen. Een zeer goede beschrijving vindt men bij BUCHENAU, Juncaceae, in Pflanzenr. IV. 36 (1906) 88:

„Pallide viridis. Caules plerumque plures, tenues, debiles, 10 usque 30 (raro 45) cm alti, diam. vix 1 mm. Folia longa (supremum interdum caulem superans), tenuia, 1,5 usque 3 mm lata, sparsim ciliata, serius interdum fere glabra. Inflorescentia erecta, laxa, umbelloides vel anthelata; bractea infima frondescens, saepe inflorescentiam superans; rami longi, graciles, erecti; capitula numerosa (usque 20), ovalia, 4 usque 6 mm longa et 3 usque 4 mm lata. Flores ca. 2 mm longi, pallidi; tepala externa lanceolata fere aristata, interna breviora acutata (rarius mucronata), omnia pallide ferruginea, vel luteola, fere hyalina, late membranaceo-marginata; filamenta antheris dimidio breviora usque aequilonga; stilus ovario brevior; stigmata exserta. Fructus tepalis internis adpressis subaequilongus, pallidus; semina ovalia, rubro-ferruginea; caruncula ca. $\frac{1}{5}$ seminis aequans¹⁾. Variat ad var. *vulgarem* et *multifloram*.”

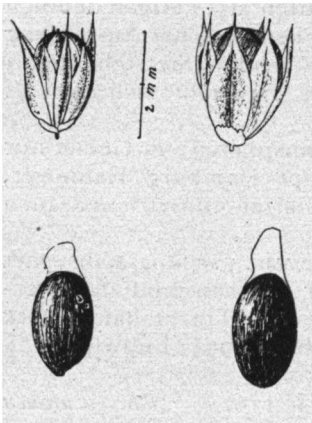
De duidelijkste verschillen met de in habitus er zeer op gelijkende ssp. *multiflora* zijn wel de talrijkere, kleinere hoofdjes, de kleinere, blekere bloemen, de in lengte verschillende bloemdekbladen en de kleinere zaden met kleiner aanhangsel.

Over de systematische waarde van deze plant wordt ook thans nog zeer verschillend geoordeeld. In Noord-Europa wordt ze gewoonlijk als soort (*L. pallescens* Besser) beschouwd, b.v. in LINDMAN, Svensk Fanerogamflora 1926 en in RAUNKIAER, Dansk Eksk. Flora 1942. Ook verschillende Duitse flora's geven haar als soort; andere volgen ASCHERSON-GRAEBNER of BUCHENAU. De eersten verenigen ze met *L. sudetica* D.C. tot één soort, o.a. op grond van de bij beiden in lengte verschillende bloemdekbladen en plaatsen haar zodoende tegenover *L. campestris*. BUCHENAU daarentegen splitst *L. campestris* in 20 „micro-species”, waartoe dan o.a. *vulgaris*, *multiflora*, *congesta*, *pallescens* en *sudetica* behoren. Van *pallescens* en *sudetica* zegt hij,

1) Dit $\frac{1}{5}$ zal wel een drukfout zijn voor $\frac{1}{3}$.

dat hun typische vormen zonder twijfel sterk van *multiflora* afwijken, maar dat het aantal tussenvormen groot is. Daartegenover staat, dat HARALD LINDBERG op drie plaatsen in Finland een volkomen steriele bastaard *multiflora* × *sudetica* vond en ASCHERSON-GRAEBNER, Syn. II (1904) 518, 520 er met klem op wijzen, dat zij noch in de natuur noch in cultuur echte overgangsvormen tussen *L. campestris* (waartoe *multiflora*) en *L. sudetica* (waartoe *palescens*) hebben gezien en dat zij vermoeden, dat de als zodanig vermelde planten bastaarden of vormen van *L. campestris* met toevallig enigszins overeenkomende habitus waren. Over dit alles kunnen wij nog moeilijk oordelen. Wel zijn we ervan overtuigd, dat *palescens* grote systematische waarde bezit en de verschillen tussen *multiflora* en *palescens* minstens even groot zijn als tussen verscheidene *Juncus*-soorten (b.v. *atricapillus* en *fuscoater*).

Wij wijzen er terloops op, dat het ons niet gewenst voorkomt, de in ons land gevolgde methode van ASCHERSON-GRAEBNER te behouden, waarbij *congesta* als var. van *multiflora* behandeld wordt, dus als gelijkwaardig met de bleekbloemige vorm van deze („var.” *pallens*

A. et G.). *Congesta* is als gelijkwaardig met de andere ondersoorten te beschouwen. Zij wijkt niet alleen af door de samengedrongen bloeiwijze, maar ook door de langere, smalle, lang toegespitste bloemdekbladen. Ze heeft bovendien een eigen (Atlantisch) verspreidingsgebied, waar ons land middenin ligt en komt alleen voor in moerassige weiden, op veenbodem. Het is dus zeer gewenst, op deze ondersoort eens speciaal te letten.

De ssp. *palescens* zal bij ons wel zeer zeldzaam zijn. Het is, in tegenstelling tot ssp. *congesta* een plant van N.- en Midden-Europa, die naar het Oosten algemener wordt. In Scandinavië is ze niet algemeen, maar komt in het Noorden meer voor dan in het Zuiden. In Denemarken is ze slechts van één plaats in Jutland bekend. ASCHERSON-GRAEBNER geven als Westelijke grens aan: Pommeren-Brandenburg-Saksen. Onze exemplaren komen goed overeen met de door BUCHENAU gedetermineerde uit Oost-Europa in het Rijks-herbarium.

12. *Amaranthus lividus* L. ssp. *polygonoides* Thell. var. *pseudogracilis* Thell. Als woladventief was *A. lividus* L. in Neder-

land nog niet waargenomen, toen S. E. DE JONGH en ik op 4 Sept. 1942 een exemplaar vonden bij een wol- en huidenfabriek te Tilburg. Bij nader onderzoek van het verzamelde materiaal bleek dit echter, vooral door de zeer kleine vruchten af te wijken van de vormen der soort, die tot nog toe bij ons waren gevonden. In de bewerking van *Amarantus* door THELLUNG in ASCH. et GRAEB. Syn. V p. 320 (1914) komt men tot de ssp. door de volgende eigenschappen:

„A. Stengel niederliegend bis aufsteigend, dünn bis mässig dick (selten aufrecht und dann sehr dünn), schwach gestreift.

I polygonoides. Frucht kaum über $1\frac{1}{2}$ mm lang. Perigonblätter der weiblichen Blüten ziemlich breit spatelförmig, stumpf, wenig über 1 mm lang und etwa $\frac{1}{2}$ so breit. — Pflanze meist zart und schlank, niederliegend bis aufsteigend. Laubblätter häufiger klein (etwa bis 2 cm lang), rhombisch-eiförmig, an der Spitze in der Regel tief ausgerandet und dadurch fast zweilappig (an *A. acutilobus* erinnernd). Durch die sehr kleinen Blüten und Früchte erinnert die Rasse an *A. gracilis*, zu dem sie gleichsam ein Uebergangsglied darstellt, von dem sie sich aber zur Fruchtzeit leicht durch die fast glatten, das Perigon deutlich überragenden Früchte, zur Blüthezeit bei typischer Ausbildung auch durch die Laubblattform unterscheidet. Sie steht den 3 folgenden Rassen ferner und dürfte vielleicht richtiger als Unterart bewerthet werden.

Heimisch in den Tropen beider Hemisphären; im Gebiet nur selten und vorübergehend eingeschleppt. Hamburg, Hannover, Strassburg. Ferner in botanischen Gärten cultivirt und auch verwildert als Unkraut”.

Het Tilburgse exemplaar behoort tot de var. *pseudogracilis*, met de beschrijving l.c. p. 221, „Endständiger Blütenstand stark verlängert und verzweigt, mit schlanken Aesten, Tracht daher stark an *A. gracilis* erinnernd. Bot. Gart. Strassburg 1904 (Ludwig).”

13. *Phytolacca octandra* L. Sp. pl. II (1762) = *Ph. esculenta* van Houtte. Deze soort kreeg ik eind Augustus 1943 van A. DE WEVER uit Nuth toegestuurd, samen met *Ph. americana* L. Sp. pl. I (1753) = *Ph. decandra* L. Sp. pl. II (1762), met het bijschrift „Beide soorten worden hier veel gekweekt als sierplant onder de naam *Ph. decandra* en *Ph. octandra*. Behalve 't aantal meeldraden en vruchtbeginsels verschillen ze *zeer* in habitus. Beide komen hier nu ook veel verwilderd of ontvlucht voor, tuinafval en zaden door vogels, ver van woningen”. *Ph. americana* is in ons land ook buiten Z. Limburg herhaaldelijk verwilderd aangetroffen. Op mijn verzoek noemde DE WEVER de Z. Limburgse vindplaatsen: Maastricht, Sittard, Heer-

len en Kerkerade. *Ph. octandra* heeft de authentieke diagnose, geciteerd uit RICHTER. Codex p. 453 (1840): „Ph. flor. octandris octagynis. Sp. II, S. XII, n. 1. Ph. mexicana, baccis sessilibus. Dill. elth. 218 t. 239. f. 308. Jamma-gobo Kaempf. amoen. 828. t. 829. Habitat in Mexico. 4. — Statura Ph. decandrae. Folia albidiora. Pedunc. communis brevissimus. Pedicelli breves, ut fere nulli. Calyx s. Cor. alba, omnino plana, nec concava. Stamina et Styli octo. [Sp. II].” BAILEY Stand. Cyclop. of Hort. III p. 2614 (1935) geeft de syn: *Pircunia esculenta* Moq. Phyt. Kaempferi Gray, *Ph. pekinensis* Hance en de beschrijving „Somewhat woody, suberect, the sts. thick, green and glabrous; lvs. short-petioled, broad-elliptic or ovate the apex somewhat acute or blunt; infl. suberect, loosely racemose, not surpassing the lvs., the peduncle and rachis glabrous; fls. pedicellate; calyx white, the parts rounded; stamens commonly 8, with white filaments and rose-colored anthers; style recurved; fr. with 8 free carpels. China, Japan. — Cult. for the edible lvs. This name is catalogued in England as „American grape”.”, waardoor de verschillen tegenover *Ph. americana* duidelijk uitkomen. Als wilde vindplaatsen in Z.-Limburg noemt DE WEVER: Heerlen, Meersen, Gulpen.

14. ***Ranunculus monspeliacus* L. f. *cylindricus* (Jord. pr. sp.)** R. et F. Fl. d. Fr. I p. 86 (1893). Op 5 Mei 1943 verzamelde de heer HANS H. PRELL onder Heemstede een prachtig behaarde, zeer grootbloemige *Ranunculus*, waarvan, dank zij het rijke vergelijkingsmateriaal in het Rijksherbarium te Leiden, ten slotte de identiteit met bovengenoemde *R. cylindricus* Jord. kon worden vastgesteld. *R. monspeliacus* L. Sp. pl. I (1753) behoort bij ROUY et FOUCAUD Fl. de Fr. I p. 86 (1893) tot „Section VIII Ranunculastrum D.C.: Pétales 5, jaunes. Carpelles comprimés-lenticulaires, carénés, subaillés, disposés en épi. — Herbes vivaces, à souche stolonifère et à racines grumeuses émettant des stolons filiformes. Pédoncules axillaires.” De beschrijving van de soort luidt l.c.: „Tige de 2—3 décimètres, plus ou moins velue-pubescente, peu flexueuse, simple ou ramifiée au sommet. Feuilles vert-clair, soyeuses, velues ou pubescentes, presque toutes radicales, les caulinaires tripartites. Sépales réfléchis, velus-soyeux. Carpelles en capitule elliptique ou cylindrique, à bec courbé en dehors et égalant presque leur longueur. 4. — Juin.” In Diagnoses d’espèces nouvelles ou méconnues Tome I Partie I (1864) beschrijft ALEXIS JORDAN 7 soorten, waarin hij *R. monspeliacus* uiteen laat vallen, te weten: *R. cylindricus*, *R. Tenorii*, *R. albicans*, *R. lugdunensis*, *R. monspessulanus*, *R. Gonetii* en *R. cyclophyllus*. De plant van Heemstede komt het best overeen met de eerste, waarvan l.c. de beschrijving luidt: „*R. cylindricus*

Jord. = *R. illyricus* Vill. Fl. Dauph. 3 p. 752, non L. R. sepalis ovato-oblongis, demum reflexis; antheris stylos sub anthesi superantibus; capitulo fructifero lineari-oblongo, subcylindrico, carpellis subimpresso-punctatis, glabriusculis, in rostrum superne attenuatum vix subinclinatum breviusculum ipsa haud aequans desinentibus; foliis sericeo-hirsutis, radicalibus bi-tripartitis ternatisve, partitionibus oblongis cuneatis bi-trifidis, laciniis angustatis bi-trilobis integrisve; foliis caulinis paucis, angustatis, bi-tripartitis; caule erecto, simplici vel ramoso, ramis strictis modice patulis; caudici stolones filiformes promente; tuberibus lineari-oblongis. Hab. in siccis, circa Digne et Castellanne (Basses Alpes). — Flor. maio. Capitulum fructiferum saepe 20—25 mill. longum, 6 mill. latum; carpella pilosiuscula, denique glabrata. Planta tota molliter sericeo-pubescent, passim subincanescens.

Il diffère complètement du *R. illyricus* L. par son capitule fructifère bien plus étroit et plus allongé, par ses carpelles à bec plus court, par ses feuilles à divisions bien plus courtes, dentées et non très-entières, oblongues-cunéiformes et non linéaires allongées, par le duvet dont la plante est recouverte, qui est un peu blanchâtre, mais non lanugineux-incane.”

De prachtige plant deed bij mij het vermoeden opkomen, dat we mogelijk met een ontvluchte sierplant te doen zouden hebben. Op mijn vraag of de vindplaats hieromtrent opheldering kon geven, schreef PRELL mij: „Tegenover de vindplaats (een grasberm met enig hakhout) en door een sloot er van gescheiden, bevindt zich een der kwekerijen van de firma TUBERGEN en niets lag dus meer voor de hand, dan dat de plant daarvan afkomstig kon zijn. De tuinbaas, de heer LIEFHEBBER, wien ik de gedroogde plant toonde, verzekerde mij echter, dat deze *Ranunculus* nooit door hen gekweekt is. Wij zijn daarna de rijen langs gegaan, maar deze *Ranunculus* was er niet bij. Op aanraden van den tuinbaas heb ik mij daarop naar de kantoren der firma begeven en kon daar den oudsten patroon, den heer HOOG te spreken krijgen, welke mij op de meest prettige wijze te woord stond. Ook hem toonde ik de gedroogde plant en de voor u uitgegraven exemplaren met grondstandige bladen, maar ook hij verzekerde mij, dat deze plant nooit door de firma gekweekt is. Wij staan dus voor een mysterie. Ik zelf merk hierbij op, dat natuurlijk de mogelijkheid blijft bestaan, dat de plant met andere mediterrane gewassen mede is gekomen en er uit is gegooid. Bedrijven in verband waarmede zaad met grondstoffen meegekomen kan zijn (meelfabriek, olieslagerij of dergelijke) zijn er niet in de buurt. Hoe het zij, de plant staat daar, in een 15-tal exemplaren, op ongecultiveerde grond en breidt zich door haar onderaardse uitlopers, waaraan de klauw-

vormige knollen ontstaan, aardig uit." — „In The Illustrated Dictionary of Gardening, Edited by GEORGE NICHOLSON, A.L.S. (London: L. Upcotte Gill, 170 Strand, W.C.) staat, zoals de heer HOOG mij liet zien, een volgens de vrij oppervlakkige beschrijving met de gevonden geheel overeenkomende *Ranunculus* genoemd als: *R. Monspeliacus*."

15. *Papaver Argemone L. var. glabrum* Koch Syn. Ed. 2. p. 31 met volledig kale vruchten, werd tezamen met var. *glabratum* (Coss. et Gren.) R. et F. die enkele borstels op de vruchten draagt en met de type, waarbij de vruchten geheel met borstels bezet zijn, op de excursie Plasmolen 13 Juni 1943 bij Middelaar op een ruig terrein verzameld. De var. *glabratum* wordt in Prodr. Fl. Bat. Ed. Alt. Vol. I. Pars I. p. 72 (1901) ook van Oost-Zeeuws-Vlaanderen 1853 leg. A. WALRAVEN genoemd. De var. *glabrum* wordt vermeld in D.L.N. XXX p. 373 (1926) voor Nijmegen, leg. KERN & REICHELGT, in D.L.N. XXXI p. 379 (1927) voor Bergharen, leg. KERN & REICHELGT, in N.K.A. 1925, p. 129 (1926) voor Warnsborn, leg. VAN SOEST en in H. HEUKELS, Schooflora, 17e dr. p. 372 (1927), 18e dr. p. 347 (1933).

16. *Impatiens parviflora* D.C. f. *albida* nov. f. (door HANS H. PRELL). Calyx et corolla albi, sed lamina petalorum duorum anticorum perpallide albolutea, maculae in fauce calcareque aurantiacae. Apud Baarn, in silvula, inter specimina typica speciei, legit auctor, 19 IX 1943. Typus in herb. A. W. KLOOS Jr.

De kleur der bloemen is als volgt:	type	f. <i>albida</i>
beide onderste kroonbladslippen	geel	geelwit
beide zijdelingse kroonbladslippen	geelwit	wit
bovenste kroonblad	lichtgeel	wit
punt van de spoor	lichtgeel	wit
honingmerk en tekening op de spoor	oranje	oranje

Ik heb de voorkeur gegeven aan f. *albida* (boven f. *pallida*) daar planten met geheel bleekgele bloemen nogal voorkomen en men zou kunnen denken, dat deze bedoeld zijn, zoals reeds op de laatste floristen-vergadering bleek. De heer VAN OOSTSTROOM, die een belangrijk aandeel heeft gehad in het samenstellen der diagnose, kan het hiermede eens zijn. Een phrasenaam als f. fl. *albidis* acht hij niet gewenst.

17. *Physalis ixocarpa* Brot. Horneman, Hort. Hafn. Suppl. p. 26 (1819). In „Aanwinsten 1938" N.K.A. 49 p. 193 (1939) schreef ik over de *Physalis*, die in 1938 in Tilburg als woladventief gevonden is en waarvan R. SCHEUERMANN te Nordhausen meende, dat *Ph.*

angulata L. de juiste naam zou zijn, een opvatting, die inmiddels ook door CARL BLOM te Göteborg gedeeld werd, nadat hij materiaal er van gezien had. Sedert werd in Sept. 1942 te Wageningen een nieuwe *Physalis* verzameld in een maisakker van het Instituut tot Plantenveredeling aan de Bornsche Steeg aldaar, die volgens mededelingen daar al jaren achtereen ieder jaar opslaat, ook reeds voor er *Zea* gekweekt werd, en het terrein nog in gebruik was voor kweekproeven van Dr HEMMO BOS van het Proefstation voor Zaadcontrôle. Nakomelingen van beide soorten zijn door mij gekweekt en ik ben daardoor tot de overtuiging gekomen, dat de Tilburgse plant inderdaad *Ph. angulata* L. is en de Wageningse *Ph. ixocarpa* Brot. De laatste heeft, ook aan overigens schrale planten, bloemen die tweemaal zo groot zijn, als die van *Ph. angulata* en de volkomen rijpe bes is ten slotte kleverig en prachtig violet gekleurd, terwijl ik die van *Ph. angulata* alleen groen tot geelachtig groen heb zien worden. Ook is de vrucht van *Ph. ixocarpa* in 't algemeen groter en vult zij de vruchtkelk soms zo sterk, dat deze laatste openbarst.

18. *Veronica arvensis* L. var. *albiflora* nov. var. vond ik op 26 Juli 1943 te Chaam in een akker. Nergens zag ik witbloemige vormen van *V. arvensis* vermeld en ik had zelf deze soort ook nooit anders dan met de typische intens blauwe kleur gezien, een kleur die juist bij deze soort, in tegenstelling met b.v. *V. agrestis*, *V. polita* en *V. Tournefortii*, zo constant leek.

19. *Verbena tenera* Spreng. (door J. KERN, B. en TH. REICHGELT). In Aanwinsten 1936 (N.K.A. 47, p. 148) vermeldden wij een vondst van *Verbena bipinnatifida* Nutt. van het bekende adventief-terrein te Erp (N.Br.) in 1936. In Sept. 1938 vonden wij als graan-adventief bij de molen aan de Graafse weg te Nijmegen een *Verbena*, die wij met enige twijfel ook nog voor *V. bipinnatifida* hielden. Toen echter JOH. JANSEN en een van ons in 1941 te Erp opnieuw *V. bipinnatifida* vonden en daarnaast een andere soort, die ervan afweek door liggende groeiwijze en veel teerdere habitus, werd dit aanleiding om ook ons oudere materiaal nog eens te bekijken, waarbij bleek, dat de Nijmeegse exemplaren identiek waren met deze laatste soort. In THELLUNG, Flore adventice de Montpellier worden (p. 427—429) enige adventieve en gekweekte *Verbena*-soorten besproken en op de moeilijkheden bij het onderscheiden dezer soorten gewezen. Daaruit maakten wij op, dat de planten van Nijmegen en de laatst gevonden soort uit Erp waarschijnlijk als *V. tenera* Spreng. te benoemen waren. Daar echter lin THELLUNG's uiteenzettingen enige zeer na aan *V. bipinnatifida* verwante en daarvan moeilijk te onderscheiden soorten

genoemd worden, kwam de determinatie voor ons minder vast te staan. Dr S. J. VAN OOSTSTROOM loste voor ons de moeilijkheden op door zijn welwillend aanbod om onze planten met Amerikaans herbariummateriaal in Leiden te vergelijken. Het bleek, dat beide voorlopige determinaties juist waren geweest. Beide soorten behoren tot de sect. *Glandularia* met een klierachtig aanhangsel aan de top van de meeldraden en met vrij grote bloemen in aanvankelijk hoofdjesachtige, later aarvormige bloeiwijze. De meest opvallende verschillen tussen beide soorten zijn:

V. bipinnatifida

1. Stengels rechtopstaand, hoogstens aan de voet opstijgend, vrij grof.
2. Beharing van de gehele plant afstaand.
3. Bladen vrij grof, bladslippen vrij breed (gemiddeld 2 mm).
4. Schutbladen langer dan de kelk.

V. tenera

1. Stengels liggend, soms wortelend, alleen aan de top opstijgend, teer.
2. Beharing van de gehele plant aangedrukt.
3. Bladen fijner, bladslippen smaller (gem. 1 mm).
4. Schutbladen korter dan de kelk, meestal \pm half zo lang.

V. tenera is afkomstig uit Z.-Amerika. In HEGI vonden we haar van Hamburg vermeld. Aan deze Duitse vindplaats kunnen wij nog toevoegen Emmerich, waar wij haar in 1930 vonden (aangevoerd met oliezaden).

20. *Inula racemosa* Hook. f. Fl. Brit. Ind. III, p. 292 werd in September 1943 door den kweker C. DE GOOYER te Aalsmeer als opslag uit zijn kwekerij aan Prof. STOMPS ter determinatie gezonden. Het lukte mij de determinatie uit te voeren aan de hand van BAILEY l.c. II p. 1655 (1935) waar het kenmerk: „Sts. racemosely-clustered” direkt tot *I. racemosa* leidt. De beschrijving van HOOKER luidt l.c. „Stem and leaves above scabrid, leaves densely tomentose beneath, crenate, radical long petioled elliptic-lanceolate, cauline oblong $\frac{1}{2}$ -amplexicaul, heads very large $1\frac{1}{2}$ —2 in. diam. racemed, inner invol. bracts linear acute. I. Royleana Clarke Comp. Ind. 118 not of D.C. I. Helenium Herb. Ind. Or. H. f. & T. not of Linn.

Western Himalaya: on the borders of fields Kashmir, alt. 5—7000 ft. Falconer; Piti, alt. 9—10000 ft. Thomson.

A tall stout herb, 1—5 ft. stem grooved. Leaves coriaceous, radical 8—18 by 5—8 in. narrowed into a petiole as long; cauline often deeply lobed at the base. Heads many; outer invol. bracts broad, with recurved triangular tips; ligules slender, $\frac{1}{2}$ in. Achenes $\frac{1}{4}$ in.

glabrous, slender; pappus $\frac{1}{2}$ in. reddish." Verder vind ik nog in Hooker's *Icones plantarum Third series Vol X Plate 1975*, waar een afbeelding voorkomt, die volkomen met de plant van Aalsmeer klopt, de uitvoeriger beschrijving: „*I. racemosa* Hook. f. *Flora Brit. Ind.* III 292; herba 2—5-pedalis, caule erecto leviter angulate v. sulcato pilosulo interdum scabrido, foliis superioribus ovato - v. lanceolato - oblongis acutis dentatis supra scabridis subtus molliter tomentosiss sessilibus amplexicaulibus, capitulis 2—3 poll. diam. in axillis foliorum superiorum solitariis sessilibus v. breviter pedunculatis, involucri bracteis exterioribus herbaceis extus tomentosiss apice recurvis interioribus longioribus scariosis saepe glabratis discum saepe superantibus, radii corollis angustissime ligulatis longitudinaliter 5-nervosis, disci corollis acute 5-dentatis pappo ovario 2—3-plo longiore setaceo setis inaequalibus minute barbellatis, ovario glabro angulato longitudinaliter striato.

Hab. Western Himalaya. Dr Falconer. Dr Thomson; China, Prov. Hupeh, Patung District (cultivated as a drug) Dr A. Henry (No. 4928) *Folia radicalia* (in spp. himal.) 1—1 $\frac{1}{2}$ ped. longa in petiolum sub aequilongum angustata; folia superiora capitulifera 4—6 poll. longa sessilia. Corolla ligulata radii 1—1 $\frac{1}{2}$ poll. longa. The specimen described in detail above is the Chinese one. Dr Henry supplies the subjoined note — D. Oliver.

Inula racemosa Hk. f. is cultivated in the mountains of Hupeh as a substitute for putchuk, the root of *Aplotaxis auriculata* D.C. which is so largely imported into China by way of Calcutta and Bombay from Cashmere. The name given to *Inula racemosa* H. f. is k'uang mu hsiang, i.e. Canton (but inland in Hupeh, meaning foreign) putchuk.

In Japan, *Elecampane* (*Inula Helenium* L.) is cultivated under the name of t'u mu hsiang, or local putchuk.

No doubt this plant also contains inulin in quantity; and it may have been introduced into cultivation in China by the overland route from India! A. Henry."

21. *Centaurea napifolia* L. Sp. pl. I (1753). Op 7 Aug. 1943 ontving ik deze plant samen met *Centaurea solstitialis* en *Helminthia echioides* verzameld door A. BOER langs een dijk van de N.O. Polder, waar zij vermoedelijk met zuidouropees gras- of klaverzaad is ingevoerd. Bij E. DE HALACSY Comp. Fl. Graec. II p. 132 (1902) is de soort ingedeeld onder 5. Sectio. Seridicae DC. met de beschrijving: „Appendix phyllorum involucri cornea, pallida vel nigrescens, non decurrens, palmato-spinosa, phylla non tegens; achenia omnia aut saltem disci papposa, hilo nudo. — Annuae vel perennes, capitulis

mediocribus, flosculis purpureis vel flavis." De eigenschappen: „Flosculi purpurei

Folia caulina decurrentia" voeren dan tot *C. sonchifolia* en *C. napifolia*, waarvan de laatste l.c. p. 164 aldus beschreven wordt: „Lanuginosa; caulibus erectis, ramosis; foliis inferioribus petiolatis, lyratis, segmentis obtuse dentatis, lateralibus utrinque 1—3, terminali ovato-rotundo, multo majore, mediis et superioribus sublyratis, decurrentibus, summis lanceolatis; capitulis vix bracteatis, solitariis, ovatis; involucri phyllis ovatis, glabris, in appendicem pallidam, semi-orbicularem erecto-patulam, pectinatim breviter 5—9 spinulosam abeuntibus; flosculis purpureis, valde radiantibus; acheniis glabris, pappo duplo longioribus. Differt a praecedente radice annua, foliorum segmento terminali multo majore, appendicibus phyllorum transverse latioribus et flosculis valde radiantibus.

Teste Linné, Sibthorp et Sieber in Creta et secundum Friedrichsthal in valle fluminis Eurotas inter Leondari et Misitra, sed a recentioribus non lecta. — Maio, Jun. ☉. N.v."

Bij Battandier et Trabut Fl. d.'Alg. p. 502 (1888) vind ik nog de beschrijving: „Tige fortement ailée par suite de la décurrence des feuilles; ailes ondulées; appendices des écailles à épines courtes, raides, presque parallèles; aigrettes concolores; plante élancée (5—12 décim.) rameuse dans le haut, à rameaux étalés; feuilles inférieures très grandes, lyrées, rappelant des feuilles de Rave. ☉. C.C.C. Mai-juin. Tell. Rég. médit. Varie à fleurons radiants très longs ou très courts."

Opvallend is, naast de regelmatige brede kamvormige aanhangsels der omwindselbladen, de variatie van de bloemkleur gedurende de bloei. De pasgeopende bloemen zijn bruinachtig rood terwijl de oudere meer de blauwachtig purperen kleur van *C. Jacea* hebben. De soort is in 1915, 1916 door PROBST bij Solothurn gevonden; andere adventieve vondsten in Midden- en West-Europa zijn mij niet bekend.